

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 25 april 2013*

”Begäran om förhandsavgörande — Socialpolitik — Tillnärmning av lagstiftning — Skydd för arbetstagare vid arbetsgivarens insolvens — Direktiv 2008/94/EG — Tillämpningsområde — Kompletterande tjänstepensionssystem — System med bestämda förmåner och balanserade kostnader — Otillräckliga medel — Minimiskydd — Ekonomisk kris — Välbalanserad ekonomisk och social utveckling — Den berörda medlemsstatens skyldigheter vid otillräckliga medel — Medlemsstatens ansvar vid felaktigt införlivande”

I mål C-398/11,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av High Court (Irland) genom beslut av den 20 juli 2011, som inkom till domstolen den 27 juli 2011, i målet

Thomas Hogan,

John Burns,

John Dooley,

Alfred Ryan,

Michael Cunningham,

Michael Dooley,

Denis Hayes,

Marion Walsh,

Joan Power,

Walter Walsh

mot

Minister for Social and Family Affairs,

Ireland,

Attorney General,

meddelar

* Rättegångsspråk: engelska.

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av R. Silva de Lapuerta, tillförordnad ordförande på tredje avdelningen, samt domarna K. Lenaerts, E. Juhász (referent), J. Malenovský och D. Šváby,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: förste handläggaren L. Hewlett,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 3 oktober 2012,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Thomas Hogan m.fl., genom G. Byrne, solicitor, M. Collins, SC, och C. Donnelly, BL,
- Minister for Social and Family Affairs, Ireland och Attorney General, genom D. O'Hagan, i egenskap av ombud, biträdd av B. Murray, BL, och E. Carolan, BL,
- Nederländernas regering, genom J. Langer, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom G. Rozet och J. Enegren, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 1 och 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/94/EG av den 22 oktober 2008 om skydd för arbetstagare vid arbetsgivarens insolvens (EUT L 283, s. 36).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Thomas Hogan och andra tidigare anställda hos Waterford Crystal Ltd (nedan kallat Waterford Crystal) och Minister for Social and Family Affairs, Ireland (Irland) och Attorney General, angående införlivandet av direktiv 2008/94.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Enligt artikel 1.1 i direktiv 2008/94 ska direktivet tillämpas på fordringar som arbetstagare på grund av anställningsavtal eller anställningsförhållanden har gentemot arbetsgivare som är att anse som insolventa enligt artikel 2.1 i direktivet.
- 4 Enligt artikel 8 i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas för att skydda arbetstagarnas intressen och de personers intressen som vid inträdet av arbetsgivarens insolvens redan har lämnat arbetsgivarens företag eller verksamhet, vad gäller rättigheter som tillförsäkrar dem omedelbara eller framtida ålderspensionsförmåner inklusive efterlevandeförmåner enligt kompletterande pensionssystem utanför de nationella författningsreglerade socialförsäkringssystemen för ett eller flera företag.

Irländsk rätt

Lagstadgad pension

- 5 Vad gäller den lagstadgade pensionen i Irland följer det av beslutet om hänskjutande att regeringen samlar avgiftsinbetalningarna från arbetstagarna och arbetsgivarna i en socialförsäkringsfond. Även om dessa inbetalningar kallas "lönerelaterade socialförsäkringsinbetalningar" (Pay Related Social Insurance contributions), betalas den lagstadgade pensionen ut oberoende av arbetstagarens lön under dennes yrkesverksamma liv.
- 6 Grundpensionen uppgår till 230,30 euro per vecka och betalas ut till alla som uppnått pensionsåldern och som gjort en viss mängd lönerelaterade socialförsäkringsinbetalningar under sina yrkesverksamma år. Det lagstadgade pensionssystemet är oberoende av vilka förmåner en person tjänat in inom ett tjänstepensionssystem, vad gäller såväl ett förmånsbestämt som ett avgiftsbestämt pensionssystem.

Förmånsbestämda kompletterande tjänstepensionssystem

- 7 I Irland förvaltas tillgångarna i de flesta förmånsbestämda kompletterande tjänstepensionssystem av fondförvaltare (*trustees*), som administrerar dessa exklusivt för det ifrågasvarande pensionssystemets förmånstagare. Dessa tillgångar tillhör alltså inte arbetsgivaren och kan inte tas i anspråk för att täcka dennes gäldenärsfordringar för det fall att arbetsgivaren blir insolvent.
- 8 I ett sådant system har arbetstagarna enbart rätt till en pension om det finns tillräckliga medel i deras system. Dessa medel skyddas genom en stiftelse (*trust*), vilket medför att de skiljs från arbetsgivarens tillgångar.
- 9 I enlighet med den nationella lagstiftningen finansieras de kompletterande pensionssystemen genom avgifter från dels arbetsgivaren, dels de anställda. För de senare överförs en fast procentuell andel av deras lön till pensionsstiftelsen, medan arbetsgivarna gör årliga inbetalningar för att säkerställa att det kompletterande pensionssystemet förfogar över tillräckliga medel för att långsiktigt uppfylla sina åtaganden.
- 10 För att kunna fastställa arbetsgivarens avgift föreskriver 1990 års lag om pensioner (Pensions Act 1990), i ändrad lydelse, att aktuarien ska göra sina beräkningar i enlighet med "minimistandarden för finansiering" (Minimum Funding Standard). Av detta följer att de kompletterande pensionssystemen utgör system "med balanserade kostnader", eftersom arbetsgivaren årligen bidrar med det belopp som krävs för att på lång sikt balansera tillgångarna och åtagandena.
- 11 Enligt pensionsstiftelsens stadgar kan arbetsgivaren när som helst upplösa det kompletterande pensionssystemet och därigenom avsäga sig skyldigheten att bidra till det. Dessa stadgar föreskriver att arbetstagarna ska erhålla en del av tillgångarna, för det fall att stiftelsen löses upp, oavsett om detta sker till följd av att arbetsgivaren fattat beslut om att avsäga sig sina skyldigheter, att arbetsgivaren är insolvent eller av annan anledning.
- 12 I Irland kan den lagstadgade pensionen beaktas i de förmånsbestämda kompletterande pensionssystemen. Ett sådant system kallas för "integrerat pensionssystem" (*integrated pension*).

Införlivandet av artikel 8 i direktiv 2008/94 i irländsk rätt

- 13 Den hänskjutande domstolen har påpekat att den enda nationella åtgärd som uttryckligen vidtagits för att införliva artikel 8 i rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (EGT L 283,

s. 23; svensk specialutgåva, område 5, volym 2, s. 121), nu artikel 8 i direktiv 2008/94, är artikel 7 i 1984 års lag om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens [Protection of Employees (Employers' Insolvency) Act 1984], enligt vilken alla avgifter som en arbetsgivare räknat av, eller som denne är skyldig att betala, under de senaste tolv månaderna som föregår insolvensen, ska betalas ut till det kompletterande tjänstepensionssystemet.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 14 Kärandena i målet vid den nationella domstolen är tio tidigare anställda vid Waterford Crystal, ett företag som sedan år 1947 var specialiserat på tillverkning av produkter av kristall av mycket hög kvalitet, i staden Waterford (Irland). Åtta av kärandena förutsattes gå i pension mellan åren 2011 och 2013, de två övriga mellan åren 2019 och 2022.
- 15 För dessa kärande var ett av villkoren för anställning att de gick med i ett av de kompletterande pensionssystem som upprättats av arbetsgivaren, närmare bestämt Waterford Crystal Limited Contributory Pension Scheme for Factory Employees eller Waterford Crystal Limited Contributory Pension Scheme for Staff, vilka skapades år 1975 respektive år 1960 i form av en trust.
- 16 Enligt dessa system kunde de förmånstagare som tog ut pension vid normal ålder erhålla så kallad ålderspension med utgångspunkt i den sista lönen (*actual final salary*) minus lagstadgad pension (*State pension*). Efter detta avdrag (*final pensionable salary*) motsvarar två tredjedelar av det mottagna beloppet ålderspensionen från de kompletterande pensionssystemen.
- 17 I början av år 2009 utsågs en extraordinär förvaltare (*receiver*) för Waterford Crystal, vilken konstaterade att företaget var insolvent. De kompletterande pensionssystemen som företaget inrättat avvecklades den 31 mars 2009. Företagets totala tillgångar var då omkring 130 miljoner euro medan de sammanlagda skulderna uppgick till omkring 240 miljoner euro, varför företaget hade ett underskott på omkring 110 miljoner euro.
- 18 Den aktuarie som anlits av kärandena i det nationella målet bedömde att de skulle erhålla mellan 18 och 28 procent av det belopp de skulle ha haft rätt till om de hade erhållit nuvärdet av sina samlade pensionsförmåner. Den aktuarie som anlidades av Irland var kritisk till den ovanstående kalkylen och ansåg att procenttalet låg mellan 16 och 41 procent och inte närmade sig de 49 procent som domstolen hade slagit fast i sin dom av den 25 januari 2007 i mål C-278/05, Robins m.fl. (REG 2007, s. I-1053).
- 19 Kärandena i målet vid den nationella domstolen väckte följaktligen talan och gjorde gällande att Irland, med hänvisning till domen i det ovannämnda målet Robins m.fl., inte på ett korrekt sätt införlivat artikel 8 i direktiv 2008/94.
- 20 Irland å sin sida gjorde gällande att landet såväl före som efter domen i det ovannämnda målet Robins m.fl. vidtagit ett flertal viktiga åtgärder för att skydda intresset för förmånstagare av kompletterande tjänstepensionssystem.
- 21 High Court ansåg att en tolkning av bestämmelserna i direktiv 2008/94 var nödvändig för att den skulle kunna avgöra målet, och beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:
"1) Är direktiv 2008/94 ... tillämpligt på kärandenas situation med beaktande av artikel 1.1 i direktivet och det förhållandet att den förlust av pensionsförmåner som kärandena gör gällande, enligt irländsk rätt, inte ger upphov till en fordran gentemot arbetsgivaren som skulle godtas vid

arbetsgivarens konkurs eller likvidation, och vilken inte på något annat sätt utgör rättslig grund för en fordran gentemot arbetsgivaren under de omständigheter som föreligger i förevarande mål?

- 2) Får den nationella domstolen, vid bedömningen av huruvida staten har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 8 [i direktiv 2008/94], beakta den lagstadgade avgiftsfinansierade pension som kändena kommer att erhålla (och som uppbärs oberoende av tjänstepensionssystemet) och jämföra a) den totala lagstadgade pensionen och värdet av den pension som kändena kommer eller sannolikt kommer att erhålla från det aktuella tjänstepensionssystemet med b) den totala lagstadgade avgiftsfinansierade pensionen och värdet av de förvärvade pensionsförmåner som varje kändare har den dag då pensionssystemet upplöses, när den lagstadgade pensionen beaktades vid utformningen av nivån på den pensionsförmån som kändena gör anspråk på?
- 3) Om fråga 2 ska besvaras jakande, ska något av de belopp som kändena sannolikt kommer att erhålla anses innebära att staten har uppfyllt sina skyldigheter enligt [nämnda] artikel 8?
- 4) Är det, för att artikel 8 i [direktiv 2008/94] ska vara tillämplig, nödvändigt att fastställa ett orsakssamband mellan kändenas förlust av sina pensionsförmåner och arbetsgivarens insolvens, utöver det förhållandet att i) pensionssystemet är underfinansierat när arbetsgivaren blir insolvent och att ii) arbetsgivarens insolvens innebär att arbetsgivaren inte har resurser för att betala in tillräckligt mycket pengar till pensionssystemet för att möjliggöra full betalning av pensionsförmåner som de anslutna personerna har rätt till (och arbetsgivaren inte har någon skyldighet att göra det när pensionssystemet väl har upplösts)?
- 5) Innebär de ... åtgärder som Irland har vidtagit att Irland ska anses ha uppfyllt de skyldigheter som följer av direktivet, med hänsyn till de sociala, affärsmässiga och ekonomiska faktorer som Irland beaktade vid den översyn av pensionsskyddet som gjordes efter [domen i det ovannämnda målet Robins m.fl.] och särskilt med hänsyn till 'behovet av en välbalanserad ekonomisk och social utveckling inom gemenskapen' som det hänvisas till i skäl 3 i [direktiv 2008/94]?
- 6) Utgör den ekonomiska situationen ... en tillräckligt exceptionell situation för att motivera ett mindre omfattande skydd för kändenas intressen än vad som i annat fall skulle ha krävts och, i så fall, vad avser detta mindre omfattande skydd?
- 7) Om det antas att fråga 2 ska besvaras nekande, ska den omständigheten att de åtgärder som staten har vidtagit efter [domen i det ovannämnda målet Robins m.fl.] inte har fått till resultat att kändena kommer att erhålla mer än 49 procent av värdet av sina förvärvade pensionsförmåner enligt tjänstepensionssystemet i sig anses utgöra ett klart åsidosättande av statens skyldigheter som ger kändena rätt till skadestånd (det vill säga utan att separat visa att statens åtgärder efter [domen i det ovannämnda målet Robins m.fl.] utgjorde ett uppenbart och klart åsidosättande av statens skyldigheter enligt artikel 8 i [direktiv 2008/94])?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 22 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida direktiv 2008/94 ska tolkas så, att det är tillämpligt på tidigare arbetstagares ålderspensionsförmåner inom ramen för det kompletterande pensionssystem som deras arbetsgivare inrättat.
- 23 Den hänskjutande domstolen har i frågan hänvisat till artikel 1.1 i direktiv 2008/94 och påpekat att det i irländsk rätt i en sådan situation inte finns någon rättslig grund med stöd av vilken kändena skulle kunna framställa anspråk mot sin arbetsgivare.

- 24 När arbetstagarna anställdes, de var tvungna att ansluta sig till det pensionssystem som arbetsgivaren inrättat. Deras rätt till ålderspensionsförmånerna ska därför anses som en fordran på grund av deras anställningsavtal eller anställningsförhållande i den mening som avses i artikel 1.1 i direktiv 2008/94.
- 25 Artikel 8 i direktiv 2008/94 ålägger medlemsstaterna en särskild skyldighet till förmån för arbetstagarna. Medlemsstaterna kan uppfylla denna skyldighet på olika sätt. De kan säkerställa antingen att arbetsgivaren har möjlighet att uppfylla sina skyldigheter enligt ett kompletterande tjänstepensionssystem, eller att det från arbetsgivaren skilda tjänstepensionsinstitutet har denna möjlighet.
- 26 Det är utrett att kändandena i målet vid den nationella domstolen är tidigare arbetstagare i ett bolag, vilka gjort gällande att Irland inte skyddat deras intressen, vad gäller deras förvärvade rättigheter avseende ålderspensionsförmåner inom ramen för ett kompletterande tjänstepensionssystem, mot deras arbetsgivares insolvens.
- 27 Den första tolkningsfrågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Direktiv 2008/94 ska tolkas så, att det är tillämpligt på tidigare arbetstagares rätt till ålderspensionsförmåner inom ramen för ett kompletterande pensionssystem som arbetsgivaren inrättat.

Den andra frågan

- 28 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 8 i direktiv 2008/94 ska tolkas så, att lagstadgade pensionsförmåner kan beaktas vid bedömningen av huruvida en medlemsstat uppfyllt sin skyldighet enligt denna artikel.
- 29 Domstolen konstaterar att det mål som eftersträvas i artikel 8 i direktiv 2008/94 är att, vid händelse av arbetsgivarens insolvens, säkerställa skyddet för arbetstagarnas intressen vad gäller rättigheter avseende ålderspensionsförmåner enligt ett kompletterande tjänstepensionssystem. I bestämmelsen anges att den enbart är tillämplig på kompletterande pensionssystem för ett eller flera företag, varvid det preciseras att det inom ramen för detta skydd är fråga om system "utanför de nationella författningsreglerade socialförsäkringssystemen".
- 30 Med hänsyn till den klara lydelsen av artikel 8 i direktiv 2008/94 finner domstolen att lagstadgade pensionsförmåner inte kan beaktas vid prövningen av huruvida en medlemsstat har uppfyllt sin skyldighet enligt denna artikel.
- 31 Denna slutsats påverkas inte av att det finns ett kompletterande tjänstepensionssystem enligt vilket den lagstadgade pensionen, vid beräkningen av ålderspensionsförmånen enligt nämnda system, dras från den senaste faktiska lönen som tjänar som utgångspunkt för denna beräkning (*actual final salary*).
- 32 Att beakta den lagstadgade pensionen vid tillämpningen av artikel 8 i direktiv 2008/94 skulle nämligen strida mot den ändamålsenliga verkan av det skydd som enligt denna artikel ska gälla inom ramen för kompletterande tjänstepensionssystem.
- 33 Den andra frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Artikel 8 i direktiv 2008/94 ska tolkas så, att lagstadgade pensionsförmåner inte ska beaktas vid bedömningen av huruvida en medlemsstat har uppfyllt sin skyldighet enligt denna artikel.
- 34 Med hänsyn till svaret på den andra frågan saknas det anledning att pröva den tredje tolkningsfrågan.

Den fjärde frågan

- 35 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 8 i direktiv 2008/94 ska tolkas så, att det för att den ska vara tillämplig räcker att det kompletterande tjänstepensionssystemet är underfinansierat när arbetsgivaren blir insolvent och att arbetsgivaren, på grund av insolvensen, saknar tillräckliga medel för att betala in tillräckligt mycket pengar till pensionssystemet för att möjliggöra full betalning av de pensionsförmåner som de anslutna personerna har rätt till, eller om det är nödvändigt att de sistnämnda visar att det finns andra orsaker till förlusten av deras ålderspensionsförmåner.
- 36 Domstolen konstaterar att direktiv 2008/94 har som mål att skydda arbetstagare vid arbetsgivarens insolvens. Vilka orsakerna till denna insolvens kan vara behandlas över huvud taget inte i direktivet.
- 37 Att ett kompletterande tjänstepensionssystem är underfinansierat kan ha flera olika orsaker, bland annat att arbetstagarna eller arbetsgivaren inte har gjort tillräckliga inbetalningar, att kapitalmarknaden har utvecklats negativt, att pensionsstiftelsen har skötts illa eller att aktsamhetsreglerna inte är tillräckligt strikta.
- 38 I artikel 8 i direktiv 2008/94 görs emellertid ingen skillnad mellan dessa möjliga orsaker utan medlemsstaterna åläggs en allmän skyldighet att skydda arbetstagarnas intressen, varvid det överläts åt dessa stater att i enlighet med unionsrätten – särskilt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG av den 3 juni 2003 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (EUT L 235, s. 10) – välja hur de ska uppfylla denna skyldighet.
- 39 För att tillämpa artikel 8 i direktiv 2008/94 är det följaktligen inte nödvändigt att identifiera orsakerna vare sig till arbetsgivarens insolvens eller till varför det kompletterande tjänstepensionssystemet är underfinansierat.
- 40 Den fjärde frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Artikel 8 i direktiv 2008/94 ska tolkas så, att det för att den ska vara tillämplig räcker att det kompletterande tjänstepensionssystemet är underfinansierat när arbetsgivaren blir insolvent och att arbetsgivaren, på grund av insolvensen, saknar tillräckliga medel för att betala in tillräckligt mycket pengar till pensionssystemet för att möjliggöra full betalning av de pensionsförmåner som de anslutna personerna har rätt till. Det är inte nödvändigt att de sistnämnda visar att det finns andra orsaker till förlusten av deras ålderspensionsförmåner.

Den femte och den sjätte frågan

- 41 Den hänskjutande domstolen har ställt den femte och den sjätte frågan, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida direktiv 2008/94 ska tolkas så, att de åtgärder som Irland har vidtagit efter domen i det ovannämnda målet *Robins m.fl.* innebär att Irland har uppfyllt de skyldigheter som föreskrivs i direktivet med hänsyn till behovet av en välbalanserad ekonomisk och social utveckling, och huruvida den ekonomiska situationen utgör en exceptionell situation som skulle kunna motivera ett mindre omfattande skydd för arbetstagares intressen avseende deras rätt till ålderspensionsförmåner enligt ett kompletterande tjänstepensionssystem.
- 42 I domen i det ovannämnda målet *Robins m.fl.* tolkade domstolen artikel 8 i direktiv 80/987, nu artikel 8 i direktiv 2008/94, varvid den konstaterade att medlemsstaterna har ett betydande utrymme för skönsmässig bedömning vid bestämmandet av såväl mekanismerna för som nivån på skyddet för ålderspensionsförmånerna inom ramen för ett kompletterande pensionssystem i samband med arbetsgivarens insolvens, vilket utesluter en skyldighet att fullständigt garantera arbetstagarnas rättigheter (se domen i det ovannämnda målet *Robins m.fl.*, punkterna 36 samt 42–45).

- 43 Domstolen fann emellertid att nationella bestämmelser, vilka kan leda till en garanti av förmåner inom ramen för ett kompletterande tjänstepensionssystem som är begränsad till mindre än hälften av de rättigheter som en arbetstagare kan göra anspråk på, inte motsvarar definitionen av begreppet "skydda" som används i artikel 8 i direktiv 80/987 (se domen i det ovannämnda målet Robins m.fl., punkt 57).
- 44 I denna bedömning har domstolen beaktat kravet på en välbalanserad ekonomisk och social utveckling genom att ta hänsyn till dels olika och oförutsebara utvecklingar av den ekonomiska situationen i medlemsstaterna, dels behovet av att säkerställa ett lägsta skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens till följd av till exempel ogynnsamma ekonomiska förhållanden.
- 45 I detta sammanhang är det inte den närmare utformningen av de åtgärder som en medlemsstat vidtar som avgör huruvida denna korrekt har uppfyllt skyldigheterna i artikel 8 i direktiv 2008/94, utan det resultat som uppnås vid tillämpningen av dessa åtgärder.
- 46 Den åtgärd som den hänskjutande domstolen har att bedöma och som återges i punkt 13 ovan, verkar inte, med hänsyn till vad som anges i punkt 18 ovan, kunna garantera ett sådant lägsta skydd som krävs enligt domen i det ovannämnda målet Robins m.fl.
- 47 Den femte och den sjätte frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Direktiv 2008/94 ska tolkas så, att de åtgärder som Irland har vidtagit efter domen i det ovannämnda målet Robins m.fl. inte innebär att Irland har uppfyllt de skyldigheter som föreskrivs i direktivet med hänsyn till behovet av en välbalanserad ekonomisk och social utveckling och att den berörda medlemsstatens ekonomiska situation inte utgör en exceptionell situation som skulle kunna motivera ett mindre omfattande skydd för arbetstagares intressen avseende deras rätt till ålderspensionsförmåner enligt ett kompletterande tjänstepensionssystem.

Den sjunde frågan

- 48 Den hänskjutande domstolen har ställt den sjunde frågan för att få klarhet i huruvida direktiv 2008/94 ska tolkas så, att den omständigheten att de åtgärder som Irland har vidtagit efter domen i det ovannämnda målet Robins m.fl. inte har haft till resultat att kändandena i målet vid den nationella domstolen kunnat erhålla mer än 49 procent av värdet av sina samlade ålderspensionsförmåner, inom ramen för det kompletterande tjänstepensionssystemet, i sig utgör en klar överträdelse av denna medlemstats skyldigheter.
- 49 Skadelidande enskilda personer har rätt till skadestånd av en medlemsstat när tre förutsättningar är uppfyllda, nämligen att syftet med den unionsrättsliga bestämmelse som har överträtts är att ge enskilda rättigheter, att överträdelsen av denna bestämmelse är tillräckligt klar och att det finns ett direkt orsakssamband mellan åsidosättandet av medlemsstatens skyldighet och den skada som de enskilda har lidit (dom av den 24 mars 2009 i mål C-445/06, Danske Slagterier, REG 2009, s. I-2119, punkt 20, och av den 9 december 2010 i mål C-568/08, Combinatie Spijker Infrabouw-De Jonge Konstruktie m.fl., REU 2010, s. I-12655, punkt 87 och där angiven rättspraxis).
- 50 Den sjunde frågan avser den andra av dessa förutsättningar.
- 51 Från den dag då domen i det ovannämnda målet Robins m.fl. avkunnades, det vill säga den 25 januari 2007, har medlemsstaterna haft kännedom om att ett korrekt införlivande av artikel 8 i direktiv 2008/94 förutsätter att en arbetstagare, vid arbetsgivarens insolvens, erhåller minst hälften av de ålderspensionsförmåner som följer av de samlade pensionsförmåner för vilka vederbörande har betalat in avgifter inom ramen för ett kompletterande tjänstepensionssystem.

- 52 Irland har således försummat att senast den 25 januari 2007 korrekt införliva artikel 8 i direktiv 2008/94, som har till syfte att ge enskilda rättigheter, trots att det klart och precist framgår vad den skyldighet som medlemsstaterna åläggs däri består av och hur långt den sträcker sig. Vid en eventuell bedömning av Irlands skadeståndsansvar gentemot enskilda ska denna stat därmed anses ha gjort sig skyldig till en tillräckligt klar överträdelse av denna regel.
- 53 Den sjunde frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Direktiv 2008/94 ska tolkas så, att den omständigheten att de åtgärder som Irland har vidtagit efter domen i det ovannämnda målet *Robins m.fl.* inte har haft till resultat att kändena i målet vid den nationella domstolen kunnat erhålla mer än 49 procent av värdet av sina samlade ålderspensionsförmåner, inom ramen för det kompletterande tjänstepensionssystemet, i sig utgör en klar överträdelse av denna medlemsstats skyldigheter.

Rättegångskostnader

- 54 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

- 1) **Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/94/EG av den 22 oktober 2008 om skydd för arbetstagare vid arbetsgivarens insolvens ska tolkas så, att det är tillämpligt på tidigare arbetstagares rätt till ålderspensionsförmåner inom ramen för ett kompletterande pensionssystem som arbetsgivaren inrättat.**
- 2) **Artikel 8 i direktiv 2008/94 ska tolkas så, att lagstadgade pensionsförmåner inte ska beaktas vid bedömningen av huruvida en medlemsstat har uppfyllt sin skyldighet enligt denna artikel.**
- 3) **Artikel 8 i direktiv 2008/94 ska tolkas så, att det för att den ska vara tillämplig räcker att det kompletterande tjänstepensionssystemet är underfinansierat när arbetsgivaren blir insolvent och att arbetsgivaren, på grund av insolvensen, saknar tillräckliga medel för att betala in tillräckligt mycket pengar till pensionssystemet för att möjliggöra full betalning av de pensionsförmåner som de anslutna personerna har rätt till. Det är inte nödvändigt att de sistnämnda visar att det finns andra orsaker till förlusten av deras ålderspensionsförmåner.**
- 4) **Direktiv 2008/94 ska tolkas så, att de åtgärder som Irland har vidtagit efter Europeiska unionens domstols dom av den 25 januari 2007 i mål C-278/05, *Robins m.fl.*, inte innebär att Irland har uppfyllt de skyldigheter som föreskrivs i direktivet med hänsyn till behovet av en välbalanserad ekonomisk och social utveckling och att den berörda medlemsstatens ekonomiska situation inte utgör en exceptionell situation som skulle kunna motivera ett mindre omfattande skydd för arbetstagares intressen avseende deras rätt till ålderspensionsförmåner enligt ett kompletterande tjänstepensionssystem.**
- 5) **Direktiv 2008/94 ska tolkas så, att den omständigheten att de åtgärder som Irland har vidtagit efter domen i det ovannämnda målet *Robins m.fl.* inte har haft till resultat att kändena i målet vid den nationella domstolen kunnat erhålla mer än 49 procent av värdet av sina samlade ålderspensionsförmåner, inom ramen för det kompletterande tjänstepensionssystemet, i sig utgör en klar överträdelse av denna medlemsstats skyldigheter.**

Underskrifter